

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

Tractatus XI. De iure Protectionis seu Clientelæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

TRACTATUS VNDECIMVS.
DE
IVRE PROTECTIONIS,
SEV CLIENTELÆ.

RESOLVTIO PRIMA.

An Subditus irrequisto Domino, possit se subicere alterius protectioni? & sententia affirmatiua proponitur. Ex part. 10. tr. 7. Res. etiam 1.

AD propositum dubium affirmatiue respondet Hieronymus Schurfus, cent. 3. conf. 23. Ioannes Otho de iure publico, cap. 11. ver. fœdus clientelare, Gail. lib. 2. obseruat. 54. num. 3. & seqq. Modestus Pistorij, volum. 1. consil. 19. num. 15. Tuichus, Practicar. Conclus. littera C. conclus. 628. num. 5. & littera R, conclus. 56. Reinkinch de Regimine Seculari, lib. 1. class. 5. cap. 4. num. 47. cap. 6. §. 4. num. 23. Erasmus à Cochier, de Aduocacia feudali, §. 93. Ioannes Iacobus Draco, de origine & iure Patriciorum, lib. 1. cap. 6. num. 5. Castrensis vol. 1. consil. 313. num. 3. Barthol. Socinus, consil. 74. num. 1. Rolandus à Valle vol. 2. consil. 1. num. 47. Natta consil. 636. n. 1. & 96. Decianus, consil. 58. nu. 122. vol. 1. Hondedeus, consil. 15. num. 57. vol. 1. Bertazolus consil. crim. 511. num. 36. vol. 2. Raudensis consil. 27. nu. 39. & 46. volum. 1. Sixtinus consil. Marpurgens. 8. num. 104. vol. 1. Pruchmannus, consil. 17. num. 86. vol. 1. Menoch. consil. 32. num. 4. Wesembecius consil. 48. num. 23. part. 1. & alij penes ipsos.

1. Probati potest hæc opinio, Primò ex iure Canonico, ex cap. Recepinus extra de Priuileg. vbi Summus Pontifex rescribit, quod licet receptus quis fuerit in protectionem alicuius; eum non propterea esse exemptum à iurisdictione sui Episcopi, nec consequenter iuri protegendi annexam esse subiectionem, Inde libertatem illam Protectores asciscendi adferentes, inferunt, Subditos absque præiudicio Dominorum suorum se posse alterius Tutelæ subicere, eò quòd per eiusmodi subiectionem iuri Magistratus ordinarij, vt verba finalia eiusdem cap. habent, nihil censetur esse detractum. Quòd ipsum nuncupatim stabiliri Matth. V. V. femb. consil. 48. n. 30. asserens, non sequi, quòd per Protectorem alterius iurisdictionis immineatur, cum defensio sit facultatis naturalis planè à iurisdictione separata; nec imminuat iurisdictionem alterius: eoque Episcopis subiecti possint, eiusmodi protectionem sibi parare, per alleg. Schurf. con. 23. in pr. & hoc latius paulò infra probabitur.

3. Probatur secundò ex iure ciuili, per leg. Desertorem §. fin. ff. de re militari. quam ad hoc allegat. Gail. lib. 2. obseru. 54. num. 4. asserens, iuribus illis expressè probari, inferiores posse se, defensionis causa, superioribus, & potentioribus submittere; neque per illam subiectionem iurisdictioni ordinariæ quicquam derogari; per alleg. ibid. Præterea in comprobationem suæ asserionis adducit leg. 1. C. de Excusar. mun. lib. 10. & tit. singular. C. de Domest. & Protect. quarum legum Textus ad hoc adducens Bart. ad d. leg. 1. num. 2. dicit,

positos sub protectione alicuius non esse sibi subiecto; nec recipientem in tutelam, iurisdictionem in susceptos habere; sed teneri eos defendere cum armis; addens ibidem, se in facti contingentia, cum dubium circa capitula factæ pacis cum Archiepiscopo Mediolanensi exortum esset, in verbis. Quod omnia Castra occupata per Vbaldinos remaneant sub protectione, & regimine ipsorum: respondiisse, per ista verba nullam ipsis competere iurisdictionem.

4. Probatur tertio, quia ius protectionis nullam iurisdictionem tribuit; sed qui in protectionem sunt, nihilominus sub Superioris sui ordinaria iurisdictione remanent, eique vt antea parere debent. Ità Bart. in leg. 1. num. 2. Cod. de excus. mun. lib. 10. Dec. in cap. Ad audientiam, num. 3. de Appell. Petr. Anton. de Petr. de Potest. Princip. cap. 22. num. 9. fol. 293. Menochius de Arbitr. iudic. cas. 100. num. 9. Ioann. Baptista Afinius, tractat. de Execut. §. 11. cap. 5. num. 1. & seqq. Franciscus Zoannet. in repet. leg. vt vim, part. 1. num. 9. ff. de Iud. & Iur. Gail. 2. obser. 54. n. 4. Cardin. Mantica de iacuis & ambig. conu. lib. 27. tit. 7. num. 15. Alphonf. Modit. §. Principum placita, dubit. 239. num. 4. Pruchmannus, consil. 17. num. 86. vol. 1. Itaque sub nuda protectione, & commendatione esse, non est sub iurisdictione esse, sed sub defensione facti ab iniurijs, & violentijs; vt obseruat Kolkus, de Contribut. cap. 1. num. 279. Martinus Rumelinus ad aueam Bullam Caroli IV. p. 2. dissert. 5. §. 9. & alij penes ipsos. Vnde ex his omnibus præter Doctores citatos, hanc sententiam affirmatiuam docet nonissimè doctus, & amissimus Nicolaus Fernandez de Castro in Portugal Conuencida, cap. 2. sect. 9. vbi sic ait: [No ay vna palabra en estas bulas, en que se diga, que Portugal es Feudo de la Yglesia. Dizese bien, que es Censual, y que està de baxo de la proteccion de la Silla Apostolica. Però esto nada tiene comun con el Feudo, ó Vassallaje, compadeziédose muy bien, que vn Reyno, Estado, Comunidad, ó particular sean Vassallos de vn Principe, y en este sentido Clientes de otro Principe, Yglesia, ó Comunidad, sin que por esso se preiudique al Señor sobrano y directo, ni se incurra en felonía, en que es excusado hazer discursos largos, auiendo poco ha publicado los doctísimos en esta sentencia Geronymo Magero, explicando egregiamente la naturaleza de estas clientelas hasta, su edad y escritos poco sauida.] Ita ille. Et idè hanc sententiam puto probabilem esse, & secundum illam Don Alphonf. Henriquez, vassallus tunc Regis Castellæ Alphonfi VII. potuit sine eius præiudicio se cum Portugallia subicere protectioni Sanctæ Sedis Apostolicæ, vt fecit.

RESOL. II.

Opinio negativa Auctoribus, & aliorum assertur, assertentium esse licitum subditos, inconsulto Domino, protectorem aliquem adsciscere. Sed deducitur, quod subditis in præiudicium Superiorum nullatenus liceat contrahere, aut moliri quidpiam, ex quo iis præiudicium aliquod oriatur. Item nec Ciuitates, aut populus quidem vniuersus facere aliquid, aut statuere potest in his, qua tangunt ius Superioris in graue ipsius præiudicium.

Nec inferior potest falcem imponere in ius, vel interesse Superioris. Ex part. 10. tit. 7. Ref. etiam 2.

§. 1. **H**is tamen non obstantibus, licet, vt dixi prædicta sententia sit satis probabilis: magis mihi placet opinio negativa, quam tueri Sigismundus Finkelthaus, tract. de iure patronatus, c. 1. n. 28. & seg. Buxtorff. ad auream Bullam Caroli IV. Thef. 99. littera F, Cluicn in Sylloge rerum quotidianarum, Thef. 27. littera F, Henricus Bocerus, tract. de iurisd. cap. 9. num. 97. Rolandus de Commission. part. 4. lib. 2. cap. 3. num. 14. Rolandus à Valle consil. 29. num. 6. volumin. 1. Crauetta, consil. 933. num. 33. Boëtius decis. 304. num. 6. Arumens ad auream Bullam Caroli IV. decis. 6. cap. 15. Thef. 2. Clocchius, de Contribu. cap. 1. num. 183. Matthias Stephanus de Iurisd. lib. 2. part. 2. cap. 2. num. 128. cum segg. Martinus Magerus de aduocacia Armata, cap. 6. num. 296. Martinus Rumelinus ad auream Bullam Caroli IV. part. 2. dissert. 5. numer. 9. Theodorus Reinkingh de Regimine Saculari, & Ecclesiastico, lib. 1. Class. 5. cap. 4. num. 59. & segg. Zafius consil. 7. num. 5. lib. 2. Alex. consil. 94. num. 4. vol. 5. Thomas Michaël de iurisd. Thef. 138. Bocerus de Iurisd. cap. 8. num. 97. Thomas Maulius, tract. de Homagio tit. 1. num. 5. vbi sic ait: [Subditi non possunt sine consensu domini se subicere alterius protectioni; nemo enim in alterum transferre potest, quod ipse non habet. leg. nemo plus, ff. de reg. Iur. Et non licet subditis contractum vllum facere in præiudicium domini sui. Baldus in leg. Debitorum. Cod. de pact. per leg. Si vnus. §. Ante omnia ff. eod. Socinus Iunior, consil. 1. num. 66. volumin. 4. Natta consil. 160. num. 28. & consil. 309. num. 3. Rolandus consil. 9. num. 16. volumin. 1. Quam autem periculosa sit aliorum protectio; & quantopere Protectores turbent ordinarium Clientum suorum Magistratum, quali ex causa sæpe insectentur subditos contra eum; ibi vbi iustissima animaduertendi, vel mulctandi causa est, sub protectionis specie clientes defendentes, vel alia sibi vindicantes: & protectionis ius itidem respectiue & subiectionis, & iurisdictionis viam aperuisse, experientia & Historia docent. Præter id, in eo ordinarij iurisdictioni aliquid detrahitur, quod defensionis dignitas, qua sui natura iurisdictionem comitatur, cum propter defensionem subditorum, & Iustitia inuenta, & constituta sit, ab Ordinario ad alium transfertur. Vnde à Principe, vel Comitè vel alio Magistratu ordinario, suos alterius protectioni, insectis illis, & sine legitima causa sese subiicientes, iniuriarum conuenire posse, per leg. 1. §. 2. de Iniur. ex Iustimar Frideric. de Mandat. lib. 2. capit. 14. num. 4. Nec obstat, cap. Recepinus, & cap. ex parte, extr. de Priuileg. nam vtrumque capitulum loquitur de speciali protectione eius, qui aliam est vniuersalis Protector, & Superior. Et ita, cum Imperator sit vniuersalis Protector, & Superior, leg. Deprecatio, ff. ad leg. Rhod. leg. benè à Zenone, Codic. de quadrien. presc. nihil noui fit, si ipse Imperator aliquem in specialem protectionem reci-

piat: Vnde Panormitanus in d. cap. Recepinus, num. 4. de priuileg. & Ancharan. consil. 87. num. 2. Natta consil. 237. num. 2. aiunt, parum operari tales receptiones in protectionem; in d. quando Imperator priuatas personas in protectionem specialem recipit, inde nemini præiudicat: Ita Panormitanus in cap. Extimore, col. 1. aliam ex parte de priuileg. quod non est in reliquis Principibus, qui nihil superioritatis habent in alienos subditos; igitur illis se immiscere non debent. Pertinet enim ad proprios, & ordinarios dominos subditos suos tueri atque defendere, vt supra est dictum. Et nemo debet se in officium alterius intrudere vt notat Bartolus in leg. prouincis, numer. 1. Cod. de nu. affuar. lib. 1. Huculque Maulius.

2. Itaque rectè iura sanciant, quod subditis in præiudicium Superiorum suorum nullatenus liceat contrahere, aut moliri quippiam, ex quo iis præiudicium aliquod oriatur. arg. §. fin. ibi Dominorum Iust. de his qui suij leg. Si vnus. 27. §. Pacta vers. ante omnia. ff. de pact. leg. debitorum 25. cum ibi notat. ab Alexand. in primo notab. num. 2. Baldus, & Wesembecius n. 4. Cod. de pact. Bodinus, de Republic. lib. 1. capit. 8. vbi scribit, nihil est, quod magis Principum animos commoueat, quam pacisci per vim cum subditis, vt refert Auctor in actis pacificat. Colonienf. pagin. 283. Decius in leg. 59. ff. de re iudic. idemque consil. 17. & idem nuncupatim asseruit Socinus Iun. consil. 1. num. 66. volum. Natta consil. 60. num. 28. & consil. 309. num. 3. Baldus in leg. Debitorum. Cod. de pact. Rolandus à Valle, consil. 29. volum. 1. num. 6. vbi tradit Ciuitates recognoscetes Superiorem, non posse aliquid statueri aut facere in præiudicium præeminentie Superioris. Nam factum cuique suum nocere debet; nec vnus conditio per alium deterior fieri potest. leg. Factum. ff. de regul. Iur. leg. Si cui §. iisdem. ff. de accusat. cap. cum super, de re iudic. cap. cum dilect. de fid. Instrumet. Et cum hoc in quibuslibet alijs personis locum habeat, multò minus licet iis, qui alicuius iurisdictioni subiecti sunt, ei per suum factum, & alium defensionem suscipiendo, obesse, & præiudicium parere. arg. leg. nec ex verb. Cod. de acquir. possess. & arg. cap. licet vniuersis, & ibi Gloss. de re lib. Regner. Sixtin. consil. Marpurg. vol. 3. consil. 8. num. 51. & 52. Sed negari non potest eiusmodi protectionis pactionem præiudicare vero domino; cuius obedientia paulatim minuitur, & defensoris augetur, vt in terminis tradit, Thomas Michaël de iurisd. conclus. 13. & littera E, allegans in simili Zafium consil. 7. num. 5. lib. 2. M. Stephan. de iurisd. lib. 2. part. 2. cap. 2. num. 132. D. Hopingk dissert. de iure potest. conclus. 32. littera E, Pauimeit. de iurisd. lib. 2. cap. 9. num. 19. Quamuis enim protectionis ius tenue existimetur & nihil cum superioritate respectu patroni, vel cum subiectione respectu clientum, commune habeat: negari tamen non potest, tale id esse, ex quo constituti patroni, alia sibi paulatim in personis protegendis iura quaerendi, & usurpandi, ea scilicet existente occasione commoditate, & vnus ex alio in dies pullulet, anam facile arripere possunt: vnde non leue ordinario Magistratu præiudicium generari queat; vt rectè perpendunt Thomas Michaël d. concl. 138. lit. E.

3. Et tandem certum est, inferiorem non posse falcem imponere in ius, vel interesse Superioris leg. si constit. 4. Cod. fin. regund. vel eadem in aliquo derogare leg. 3. in princ. ff. de alienation. Iudicy mutand. leg. nam Magistratum ff. de arbitris leg. ille à quo 4. §. rempestimum. ff. ad Trebelli. leg. non autem Magistratus ff. de Minorib. leg. formam. 2. Cod. de Officio Praefect. Prator Orient. Beccius consil. 56. num. 15. ad fin. & seg. Et ne populus quidem vniuersus facere aliquid, aut statuere

statuere potest in his, quæ tangunt ius Superioris in grave ipsius præiudicium Baldus leg. 3. §. *Und quoque num. 2. ff. quod quisque iuris*, Andr. Künich. de Sax. non promitt. iure verb. l. i. cap. 2. num. 63. Verum si, in scio domino, subditi cum alio potentiori ineant protectionis unionem, id absque præiudicio ipsius domini fieri nequaquam potest; vt accumulatis argumentis non ineleganter deducit Petr. Frider. Mindan. d. cap. 14. quæst. 1. per discursum. Thomas Michaël, d. discurs. de iurisdic. conclus. 138. lit. E. Quia Subditi eiusmodi clientes, cum se nisi sciunt potentioris advocati viribus auxiliariis; cum iactura publicæ quietis, quæ tamen vel maxime promovenda est leg. 13. princ. de offic. præsid. aduertens dominum sæpiusculè cristas erigunt; Arum. ad auream Bullam dist. 6. cap. 15. §. 2. Quare eiusmodi, inuito Magistratu proprio, facta à subditis cum potentioribus patronis advocatiæ conventio dum illi ad ordinariæ iurisdictionis excussionem, & movendam contra proprium dominum rebellionem, & detrectanda onera consuetæ, patrociniò abutuntur; nihil aliud sapere videtur, quam occultam quandam aduersus Magistratum ordinarium conspirationem; & confederationem. arg. cap. Constitut. §. *Ceterum de verbor. signif. in 6.* Et publicis eiusmodi pactionibus subditi reddi videntur audaciores aduersus dominos suos ordinarios; quibus facilius resistunt adiuti protectionis auxilio; id quod repugnat publicæ utilitati; ita considerat Menochius conf. 28. num. 7. Adde, quod si subditi liceret, dominis ordinariis inuitis, protectionem pacifici; & contingeret, factò ipsorum ius defensionis illorum dominorum præter voluntatem eorum in alium transferri, vt per se patet. Sed consequens repugnat iuri naturali, & scripto, quæ doctrina Natæ conf. 167. num. 2. & 3. vol. 2. Tum quod subditi nec dominorum possessionem interuerrere possunt, Decianus in *Tract. crimin. lib. 2. capit. 32. num. 13.* Nec iurisdictionem in alios prorogare, Sola in *Constitut. Sabaud. Rubr. de for. compet. verb. Subditos nostros* Gloss. 1. n. 9. Surdus conf. 47. num. 25. & 34. Laudenf. de Princ. quæst. 33. Thelaur. decis. 266. num. 6. Baldus conf. 121. volum. 3. ergo se submittere absque dominorum suorum voluntate, ac præcognitione subditis non licet.

4. Item, si licitum esset subditis, in consulto Magistratu ordinario, alienæ se tutelæ subiicere; non raro contingeret, dum fortè opponendi se occasionem vndeunque captarent, subditos contra dominos defendi; sed hoc ipsum iura prohibent, attestante Welsebec. conf. 48. num. 8. part. 1. vbi vetitum esse, ait, in terrarum dominiis alterum alterius impedire iurisdictionem, Bartolus in *leg. qui iurisdictioni* num. 7. de *Iurisdic. Baldus in lect. testamentar. num. 2. Cod. de re. famen. Geminian. in cap. 1. num. 2. & 4. in cap. 1. de Offic. ord. in 6. per §. Non habeat in authent. de defens. Civitat. §. *Subemus de collat. capit. Duo 9. capit. Pastoralis* 11. de *Offic. ord. cap. 1. de Offic. Legat. cap. 1. capit. vt litigantes*, de *Offic. ordin. in 6.* Vel alterius subditos contra dominum defendere, aut in tutelam recipere leg. 2. vbi *Cuiac. Cod. vt nemo ad suum patroc. lib. 11. & in leg. quidam* 132. de *verbor. oblig. & Cod. Theodof. lib. 11. tit. 24. de patrim. vic.* Ergo, &c.*

RESOL. III.

Admittuntur aliqua limitationes supradictæ negatiue sententiæ? Ex part. 10. tract. 7. Res. etiam;

§. 1. Licet, vt probatum est, absolute loquendo, non liceat subditis, inconsulto domino, se subiicere protectioni, aut clientelæ alterius potestatis

fallit tamen necessitate urgente, vt obseruat Kolkcius de *Contribut. cap. 1. num. 283.* & alij Doctores in superiori Resolutione citati. Et ratio est, quia necessitas est ingens telum, nulli subiectum legi, leg. 1. de *Offic. Proconsul. leg. 7. §. 3. ff. quod vi, aut clam.* sed ipsa facit legem, *Remissionum 1. quæst. 1.* ac nulla curat priuilegiatè Tiraquellus in *tractat. Lignag. §. 26. gloss. 1. n. 19. & seqq.* Ideoque factum necessitate urgente, culpabile non est, cap. *Ad limina causa* 30. quæst. 1. Hieronymus de *Caxall. in spec. communi. opin. quæst. 906. num. 50.* Et propter imminens periculum receditur non solum à regulis iuris communis, sed etiam prohibitiui. Iason. ad *leg. de pupillo §. prætereà*, ff. de *noni oper. nunciat. vbi allegat. leg. Si quis filio exheredato §. Hi autem in fin. de iustit. rpt. in i. fact. testam.* Zafius 1. *confil. 21. num. 11.* vbi exemplo id illustrat. Et urgente durissimo necessitatis telo, quæ iniusta sunt, iustissima censentur, vt declarat Bodinus §. de *Republ. capite* 5. pag. mibi 896. adde Neuzanum, in *Sylu. nupt. lib. 5. sub titul. quomodo iudicandum*, num. 48. Itaque nostra opinio fallit, quoties subditi, ob iustam, & necessariam causam, alterius patrociniò implorare coguntur; quod fit, quando dominus territorij ordinarius illos vel propter negligentiam, defendere non lit, vel propter absentiam, impotentiam, aut alias causas defendere non possit. Fat. leg. 23. ff. *quod met. caus.* Et ita docet Nicolaus Myllerus in *addit. ad Rummelinum super auream Bullam. Caroli IV. part. 2. disert. §. num. 9.* Sigismundus Frincheltaus de *iure patronatus*, cap. 1. num. 27. Reinkingk de *Regimine Saculari*, & *Ecclesiastico*, lib. 1. *caff. 5. cap. 4. num. 80.* cum aliis penes ipsos.

2. Obserua tamen in occurrentibus casibus, quod cautio erit adhibenda ab his, qui extranei Principis auxilio vltro se munire, & defendere satagunt, vt ita protectionis capitula moderentur, & componant, ne quidquam potestatis domini proprii detrahatur; & ne ex illis occasio subiectionis potius, quam protectionis suborietur. Calamitas namque æui nostri suggerit, multoties euenire, vt quos opis causa euocauimus, metuamus; & exempla in promptu sunt, ac Historiarum monumenta commonstrant, plurimos ex officio protectionis transiisse in vsurpationem potestatis; Petr. Gregor. Tholof. lib. 11. de *Republ. c. 11. num. 6. & lib. 23. cap. 3. num. 9.* vbi, vt gradus fiat ad nouum Principatum sæpe solere alterius subditorum protectionem suscipi, verissimè tradidit. Itaque cautelas aliquot prudenter in iacta protectionis tradit Bodinus, quarum inter alias hæc sunt. Prima vt patrociniæ sint gratuita; quia officio merces non debetur, leg. 1. ff. *mand.* Secunda, vt æquissimis conditionibus vterque vtrique teneatur. Tertia, vt patrociniij tabulis, quas Nostri protectionis literas appellant, testatum sit clientibus iura salua, & integra futura; quæ tabulæ à nouis successoribus rata habedæ sunt; alioquin patrociniò, vt morte clientis, ita & patrocini, dissoluitur. Quarta vt patrociniæ breuiore temporum intervallo circumscribantur, & terminentur; vt si clientibus grauiora videantur, mutari, si honesta, continuari possint; quod exemplis illustrat. Quinta, omnium optimam, & maximam cautionem dicit, ne patroni clientum arces vel oppida præsidio militari teneant. Hinc à Bruto tribuno Plebis, velut ab Oraculo, in concione populi Romani dictum est, vnam esse tenuium aduersus potentiores securitatis cautionem; vt scilicet potentes, si nocere velint, non possint: cum nocendi voluntas ambitiosis hominibus, & imperandi cupidis numquam sit defutura; de quibus vide Bodinum §. de *Republica, dist. c. 6.* cui Adde Kolkium, & alios, vbi supra.

RESOL.

RESOL. IV.

Respondetur ad argumenta adducta pro affirmativa sententia. Et quaeritur, an per solutionem census, quae fit Romanae Ecclesiae, probetur exemptio à iurisdictione Episcoporum? Ex p. 10. tract. 7. Ref. etiam, 4.

Sup. omnibus responsionibus adductis in hac Ref. lege fundamenta posita in prima Ref. huius tract. quae hic est supra Ref. etiam prima.

§. I. **E**X his omnibus patet responsio ad omnia fundamenta, quae pro stabilenda affirmatiua sententia apposta sunt supra in Resol. 1. Quamuis enim protectio iurisdictionem non tribuat, nec dominium probet, aut à iurisdictione ordinarij eximat, per supra allegata, nõ tamen indè deduci potest, quòd temere subditis liceat protectorem euocare vel suscipere, cum id multis alijs in rebus; vt liquet ex supra dictis rationibus, proprijs dominis praedicare possit. Quia propter, quoniam sub huiusmodi titulis periculose peccari solet, & sub umbra protectionis clientes in seruitutem trahi (cuius non aliquid dederit lex 7. in. fin. ff. de capt. fiunt, inquit, apud nos rei ex ciuitatibus Fœderatis, & in eos damnatos animaduertimus) visum est Summis Pontificibus necessarium in Ecclesiasticis excindere radices, vnde fraudes, Ecclesiarum praedictis nasci possunt: adedque Praesulibus, alijsque Ecclesiasticis discrete vitium est, ne transeant, Ecclesiarumque suam in clientelam alicuius, protectionem aut aduocaciam concedant cap. 2. de reb. Eccles. non alien. in 6.

2. Itaque nunc tantum restat respondere ad iura Canonica. & Leges ciuiles in contrarium adductas. Et ad cap. Recepimus extra de priuileg. quod praecipue allegari ad hanc rem solet, dico quòd illud nostram non stringit sententiam, quae de non requisito domini consensu disputat; allegatum autem capitulum strictè loquitur in casu, quo ipse Papa protector electus fuerat; & quaesitum in eo principaliter fuerat. An per solutionem census, quae fit Romanae Ecclesiae, probetur exemptio à iurisdictione Episcoporum? Et rescripsit Alexander Pontifex, quòd sicut non omnes specialiter Beati Petri iuris exsistent annuatim, Apostolicae Sedi censum exsoluunt, ita non omnes Consulares ab Episcoporum subiectione habeantur immunes. Inspecienda ergo priuilegia Ecclesiarum, & ipsorum tenorem diligentius attendendū: vt si fuerit deprehensum, quòd Ecclesia, quae censum soluit, specialiter B. Petri iuris existat, & ad iudicium perceptae libertatis census annuus conferatur, non immeritò speciali possit praerogatiua gaudere, si verò ad iudicium perceptae protectionis Census persoluatur Ecclesiae Romanae, non ex hoc iuri diocesani Episcopi aliquid videri subtractum. Itaque nihil reperitur in allegato cap. Recepimus; quod pro affirmantium opinione fulcienda, facere possit. Et ita ad hunc Textum respondet Dominicus Arumæus ad auream Bullam Caroli IV. discurs. 6. cap. 15. n. 2. vbi sic ait: Quod enim ad cap. Recepimus extr. de Priuileg. attinet, nihil id aliud innuit, quam per solutionem census annui, quae fieri Romanae Ecclesiae solet, non probari exemptionem à iurisdictione Episcopi, quod sanè nostram non afficit sententiam, quae an inficio, imò inuito domino, census honorarij annui loco persolui aliquid alteri possit collimat. Qua de re oppositum cap. non agit, si quidem an census ille pro patrocinio, vel qua alia de causa, & an inuito Episcopo Ecclesiae Romanae persolutus sit, non insinuat: similiter non obstat cap. Ex parte eod. Loquitur enim de iis, qui recepti sunt sub protectione Papae, dicitque eos per hoc ab Episcoporum suorum potestate minimè extrahi. Nam etiam sine speciali receptione vniuersalis potestatis iuritu eidem subiecti sunt, Hucusque Arumæus.

3. Ad leges verò ciuiles adductas respondeo cum Magero de aduocacia a mata, cap. 6. num. 389. quòd ad §. finalem in l. Deserto rem ff. de rei milit. attinet, clarum esse illum loqui de delictoribus militiae capite puniendis, qui Praefectum, vel Magistratum militiae, cum possent, non protexerunt: nec vllam ibi fieri mentionem de libertate Subditorum in eligendis protectoribus: palam est. Praeterea protectores, quorum fit mentio leg. 1. C. de excus. nam lib. 10. & tit. singulari. Cod. de domest. & protectoribus lib. 12. erant ex aruata malitia delicti, qui defendendi, & protegendī causa Principi semper erant à latere, qui que, vt ipse Imperator ait, leg. 9. Cod. Theod. eod. tit. protegendī lateris nostri sollicitudinem patiuntur. Vide Cuiac. titul. de Domest. & protect.

RESOL. V.

An opinio superior obstat Eminentissimis Cardinalibus, vel Romanis Baronibus, qui cum stigmatibus Imperatoris, Regis Hispaniae, Galliae, &c. appositis in eorum Palatijs videntur profiteri, stare se sub protectione dictorum Principum?

Et quid, si in rigore insignium appositio in Palatio Cardinalium, & Baronum demonstrat ipsos sub stricta protectione illorum Regum stare, & non tantum ad ostendendum animi propensionem in ealem, vel talem Regem?

Et docetur prohibitum esse, ne Praelati Ecclesiarum sibi commissarum bona immobilia, aut iura Laicis submittant, aut subiciant, nec etiam ex ipsis Patronos, vel Aduocatos perpetuos, vel ad tempus non modicum constituent, &c. Ex parte. 10. tract. 7. Ref. etiam 5.

§. I. **Q**ui negatiuam sententiam superius adductam tenent, haec non approbant: nam vt diximus, putant, quòd ex hoc auctoritas, & obedientia veri domini, non parum minuat: imò iniuria quodammodo afficiatur dominus, dum pro tali reputatur, qui tanti non sit animi, ac potentiae, vt suos tueri possit. Licet enim protectio à iurisdictione non eximat; est tamen plerumque Politicis ad stipulantibus, initium iurisdictionis. Adde, quòd de Eminentissimis Cardinalibus adest maior difficultas, stant Bulla Gregorij X. vt obseruat Gregorius Becht. in Tract. de securitate, & saluo conductu. c. 10. Quod probatur, vt supra cursim tetigimus, ex cap. Hoc consultiissimo de rebus Ecclesiae non alienandis in 6. vbi ad litteram prohibetur, ne Praelati Ecclesiarum sibi commissarum bona immobilia, vel iura Laicis submittant, aut subiciant, nec etià ipsos in patronos, vel aduocatos perpetuos, vel ad tempus non modicum constituent; nisi ultra Capituli consensum, Apostolicae quoque Sedis licentia specialis accedat. Quod quidem adò strictè prohibetur, vt si contractus aliter factus fuerit; tamen si iurisdictionis accessione, aut poenae adiectione vallatus fuerit; is tamen viribus omninò careat, nec vllum ius praescribendi tribuere intelligatur. Quem textum ita simpliciter intellexisse videtur Zafius in Compend. feud. part. 10. de feud. amiff. post n. 55. dicens, huiusmodi aduocatos non esse perpetuos, sed reuocabiles; nisi Summi Pontificis pacifera protectionis vnione, consensus accesserit; per Text. in cap. Hoc consultiissimo. Vide etiam Henricum Rosenthal in Synops. de feudis, cap. 4. concl. 14. num. 5. expressè adsecrantem, hodie ob prohibitionem iuris Canonici, Praelatos non posse assumere Laicos in aduocatos, & protectores per Textum in cap. 1. de rebus Ecclesiae non alienand.

2. Verum

3. Verum qui tenent partem affirmatiuam, omnia hæc negabunt; quia nec aduocatus, vt dictum est, vel protector per ius protectionis nanciscitur aliquod dominium per capit. *Præterea 23. de iur. patron. cap. In singul. Regnis de statu monach Baldus in leg. fin. c. de edit. diu. Adr. tollend. Butrus in cap. Examinata de iudic. num. 11. Panormitanus in cap. Quia Clerici de iur. patron. Hostiensis in Summa de iur. patron. s. Quid competat, Duarenus de Sacr. Eccles. in iust. lib. 5. cap. 4. post princ. Sed ius protectionis secum adfert, vt Clientes contra vim, & violentiam aliorum defendantur, leg. non dubito. s. 1. ff. de capit. & postlim. reu. Bud. in leg. Herennius ff. de iust. Mqdest. Dist. consil. 43. num. 20. Nec videtur obstarè, quòd Episcopis, & Prælati, absque consensu Papæ seculari protectorem suscipere non liceat: nam, vt obseruat Magerus de aduocacia armata, capite 6. n. 416. qui attente considerat, videbit textum illum non loqui de simplici iure aduocatiæ, seu protectionis, quæ hoc est, de quo nos tractamus; sed de quadam alienatione rerum immobilium seu iurium Ecclesiæ, quæ fit sub prætextu aduocatiæ intelligendum esse; & in effectu dumtaxat Summum Pontificem ibi prohibere, ne Prælati bona immobilia, vel iura Ecclesiarum, Laicis submittant, aut subiciant; constituendo illos perpetuos aduocatos, vel ad tempus non modicum; recognoscendo talia bona ab ipsis, tanquam aduocatis; siue proficundo se ab illis ea, tanquam à superioribus, tenere. Cum omnibus hisce modis, ratione textus, inducatur alienatio quædam, & feruitus, vt post Gloss. Archidiaconus Gemin. Ancharan. & Franc. loco infra alleg. consulendo docuit Georg. Euerh. consil. 56. num. 4. 6. & 7. Ex qua declaratione satis colligitur, simplex, & citra rerum Ecclesiasticarum alienationem; constitutum aduocatiæ ius à Gregorio Papa in d. cap. 2. non improbari: nec ab eodem prohiberi, quominus Ecclesiastici Antistites, rebus Ecclesiæ ita ferentibus, protectores absque licentia Papæ constituere, ac suscipere possint; prout in hunc sensum ibi declarat Glossa in verb. speciali, & in verb. Aduocando Archidiaconus ibi num. 4. Dominicus de S. Gemin. col. 2. ad fin. Petr. de Anchar. num. 1. Phil. Franc. num. 4. & scit, quòd etiam sine vlla Summi Pontificis requisitione ius protectionis Ecclesiasticarum personarum & rerum, vt plurimum conferatur Laicis, non refragantibus ipsis Canonibus: vt patet in cap. Generali 13. de Elect. in 6. item in capit. Pen. extr. de penis, vbi Textus rotundus; ibique Abbas col. fin. bis hoc notat, & in multis alijs.*

3. At, vt verum fatear, ego puto omnia supra dicta nihil obstarè, nec efficere contra Eminentissimos Cardinales, neque contra Barones Romanos; quia appositio illa stemmatum Regis Hispaniæ, Galliæ &c. in suis palatijs, non constituit protectionem, de qua est questio inter Doctores, & de qua nos loquuti sumus in hoc Tractatu: sed est quædam extrinseca demonstratio se bene affectos esse huic, vel alteri Regi. Confirmatur; quia sicuti plures alij; hic Romæ apponunt in eorum domibus insignia di-

ctorum Cardinalium, & Baronum; & tamen non ex hoc sequitur ipsos se subicere illis tanquam clientes, & recipere eos in protectores ea subiectione, de qua in hoc Tractatu loquuti sumus: ita idem dicendum est de Cardinalibus, & Baronibus erga Reges, Quod etiam confirmatur secundo, nam ius protectionis, de quo loquimur, perficitur scriptura, instrumentis clientelarijs, cum pactis, & cum quibusdam obligationibus inter patronos, & clientes, &c. vt videre est apud citatos Doctores pro sententia negatiua, & affirmatiua: quæ quidem omnia non intertunt in casu nostro inter Cardinales, & Barones cum Regibus. Ergo &c.

4. Verum etiam si in rigore hæc Insignium appositio in Palatijs Cardinalium & Baronum demonstraret ipsos sub stricta protectione illorum Regum stare; adhuc aliqui putant nostram sententiam contra illos non obstarè; quia, vt obseruat Magerus de Aduocat. armata, cap. 6. num. 574. in terminis casus nostri subditis patroni electio eo etiam casu permittitur, quo ij, scientibus tacentibus, & non contradicentibus dominis suis ordinarijs, tutelam alicuius potentioris flagitant: eò quod scientes actum, quem contradicendo impedire poterant; si taceant, pro consentientibus habeantur; per text. in leg. final. ff. quod cum eo, gloss. capit. Is qui tacet, de regul. iur. lib. 6. gloss. Caius 39. ff. Pignor. att. gloss. leg. Fideiusfor. 26. s. Pater. verb. manifestum ff. de pignor. gloss. capite 2. verb. tacuerit. dist. 26. gloss. capite 3. ext. de his qua sunt à Pralat. sine consens. Capituli Ias. leg. qua dotis 33. num. 76. ff. solut. matr. Tiraquellus, in tract. de viroque retractu s. 9. gloss. 3. num. 16. Unde regula communis est, quando geritur actus pertinens ad alicuius partis commodum, incommodum vel præiudicium, & sciens illum non improbat; videtur eum tacite approbare, secundum Bartolum in leg. quo enim ff. rem ratam haberi per. leg. si absente Cod. s. cert. per. Et loquitur ibi Bartolus, quando actus est gestus in absentia partis, quæ postea habuit notitiam, nam si non contradicit, approbare videtur. Ergo, vt patet, cum Summus Pontifex hæc omnia sciat, & non prohibeat, videtur illa concedere, & consentire.

5. Sed ego proflus existimo, Pontificem nunquam consentire, & concedere, vt talia facientes se constituent sub stricta protectione Regum, de qua loquuti sumus. Solum ergo permittit illos talia facere ad ostendendam animi propensionem in talem, vel talem Regem, quatenus vel tales Cardinales sunt nati in eorum Regnis, vel exercent aliqua munia spectantia ad dicta Regna, vel sunt Cardinales aut Barones de dictis Regibus benemeriti. Et quidem nemo cordatus potest credere, quòd Rex Hispanus permitteret aliquem suum Dynastam se subicere protectioni, & clientelæ Regis Galliæ, & è contra. Ergo neque credendum est, quòd Summus Pontifex vnquam esset permissurus Cardinales, & Barones Romanos in aduocatiam aliorum Principum se constituere.